kisdobos

1981. ÁPRILIS

Egyedül és kalákában

A Kisdobosok zsebkönyvének szerkesztői azt szeretnék, ha olyanok lennénk, mint az időjárás. Nem olyan szeszélyesek, csak éppen évszakonként változók. Miben változzunk, hogyan változzunk? Ügyességben, okosságban, emberségben. Negyedévről negyedévre bírjunk el egy kicsit többet, és merjük is elvállalni.

Mi most, tavasszal itt tartunk:

1. Máris Terka, Ördög Ildi és Asztalos Tomi elvállalta a kertfelelős teendőit. Ez nem azt jelenti, hogy ők hárman most már éjjel-nappal öntözni, gereblyézni fognak. Csak azt, hogy gondjuk lesz minden „őrsi" kertre. A nagyja munkára kalákában mennek el egymáshoz (olyan társaikkal együtt, akik még soha életükben nem húztak ki gyomot a földből). A többire szombatjaikból szánnak időt. Munka után pedig ott a labda, a görkorcsolya, a kerékpár. Nyári Móni javaslatára még növényszótárt is készítenek közben minden jellegzetes és új, ismeretlen növényről, annak rajzával, képével és magyar nevével.

2. Magyar Gyuri, Szakács Laci és Bali Csabi most erejét és szemfülességét veti be: az egész őrsnek keres feltáratlan hulladékpapírbányát. Egyúttal a tavaszi lomtalanítási akcióban is segít a lakóknak. A nehezebb lomokról jegyzéket készítenek. Azt elviszik az ifjúsági ház KISZ-klubjába és megkérik a nagytestvéreket: segítsenek!

3. Kis Szilvi és Kovács Kriszti Nyári Mónival igen nagy feladatot vállalt: megtudják a környék híres embereinek nevét. Vizsgálódásaikat az iskolában kezdik. Utánajárnak, mit tártak fel úttörő elődeik a régi nyomolvasó mozgalomban. A nevezetességeket is feltérképezik.

Terkáék szorgoskodása biztosan vidám lesz és a kerteken is meglátszik előbb-utóbb. Ráadásul bizonyára az „Egy család, egy

őrs" mozgalom is megújul tőle, mielőtt bármelyikünk szülei megunnának bennünket.

Gyuriék vállalásában meg az tetszett nekünk legjobban, hogy a közös munkán, annak hasznán és az összefogáson kívül egy reménységet termett: munka közben rábukkanunk az idős, segítségre szoruló emberekre. Mennyivel könnyebb lesz tennünk valamit értük, ha már ismerősként kopogtathatunk náluk!

Szilviék munkája izgalmas lesz ugyan, de nehéz. Az adatok, megfigyelések virágpor-szemeiből kell előállítaniuk az ismeretek mézét. De az őrs bízik bennük, tudjuk, sikerül majd nekik, s tudásukat velünk is megosztják.

A zsebkönyvben — ott, ahol a Vállalásaim tavaszra cím alatt két szép fehér oldal nézett vissza ránk — most őrsünk minden tagjának saját vállalásai sorakoznak. Az otthoniak, az őrsben, rajban, csapatban elvégzendők. Az alkalmi megbízatásoknak most csak egészen kevéske helyet hagytunk zsebkönyvünkben. Szeretnénk ügyes időbeosztással, terveink szerint tenni, vigadni — élni.

Máris Mária őrsvezető

Három kalap — húsvéti tojásokra

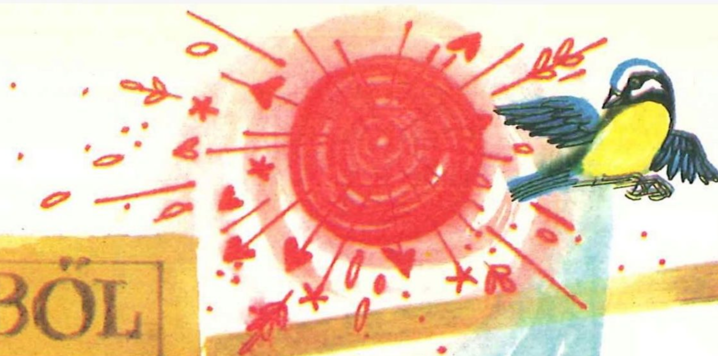
A **KISDOBOS** áprilisi melléklete

Győrffy Anna munkája

Az elkészítés módját olvasd el a Dobra verjük oldalon.

Polgár István

ÉNEK 1945-BŐL

Egy cinke ült az ablakomra —
reszketve borzolódik tolla,

fázik, szegény . . . Behívnám: szállj be,
soványka, védtelen madár, te;

az ablakot szélesre tárnám,
de tudom, megszökne madárkám

vakrémülettől szívdobogva
valami gémberült bokorra.

Pedig, gondolhatnád, butácska,
hogy csapna rád, szabad madárra,

kis életedre hogy is törne,
hogy vetne rács mögé örökre,

ki maga is már annyit senyvedt
rácsai mögött kényszereknek,

dalokat fullasztva magába,
kalitka szűk terébe zárva

s ki maga is most kezdett szállni!
Térj be, jegesek kertünk fái,

suhanj a kályha mellé, cinke,
akár a vállamra is ülj le,

aztán repülj, ha kedved súgja,
s ha fázol, visszatérhetsz újra.

Görög Júlia rajza

A gyerekek, akikről írok, már felnőttek.

Hogyan ismerkedtem meg velük? 1945-ben volt ez, alig néhány hónappal felszabadulásunk után.

Egyik-másik feljárt a Bartók Béla útra, a Gyermekbarátok Egyesületébe mesekönyvekért. Másokat a Gyermekbarátok nyári táborában Hűvösvölgyben ismertem meg, de legtöbbjükkel csak úgy, az utcán ismerkedtem össze. Sápadt, nagyszemű gyerekek voltak, eleinte félénkek és bizalmatlanok. Általában mezítláb jártak és ebédjük legjobb esetben is csak egy tányér leves volt. De a mese édes szava előcsalogatta őket bizalmatlan tartózkodásukból és szívesen jöttek el a gyermeknapokra, ahol együtt énekelgettünk, mesét hallgattunk és arról beszélgettünk; lesz majd egyszer olyan idő, amikor minden gyereknek, minden napra jut majd egy jó nagy darab kenyér, sőt, talán még vaj is a kenyérre, vagy mindennél jobb szilvalekvár.

Kelenföldi és lágymányosi gyerekek voltak, a gyárak környékéről s a dunaparti nyomortelepekről. Elemi iskolások és olyanok, akik már évek óta nem jártak iskolába, mert lebombázták

iskolájukat, szétlőtték otthonukat, elhurcolták szüleiket.

Szabad idejükben az utcán csatangoltak, csúzlival lövöldöztek, torzképeket rajzoltak a külvárosi palánk-kerítésekre, vagy lyukbagurítást játszottak a sebhelyes falak tövében.

Az őszi esők beálltával azonban kezdtek elmaradozni az összejövetelekről. Böskének kabátja nem volt, Andrásnak cipője, Juliskának se kabátja, se cipője.

Ettől kezdve hetenként egyszer a lakásomon tartották gyűléseiket a kelenföldi úttörők. Egy kis közvetlen utcácskában, hol a földszintes házakat nyáridőben egészen eltakarták a sűrűlombú gesztenyefák, de a szomszédos utcában már gyári sziréna ébresztette a bérházak lakóit.

Nem voltak többen tizenötnél.

Kettesével, hármasával jöttek a korán sötétedő téli délutánokon, harsány „előré"-vel köszöntek az ajtóban és letelepedtek a díványra, székekre, vagy — a későn jövők — a földre terített, fakóvirágú, régi szőnyegre. Kati a nővére télikabátjában jött el, Vera a nagymamája magasszárú cipőjében, Juliska egy rossz nyári szandálban. Szerencsére ő a szemközti házban lakott.

Ők hárman voltak legelső tagjai a „csapat"-nak, mely akkor még körülbelül akkora volt, mint manapság egy őrs, legjobb esetben is egy raj. Rajtunk kívül a két Botka-gyerek és a Dér-testvérek jártak el legszorgalmasabban. A Sós-lányok akkoriban jöttek fel faluról, valami kis házmesterségbe. Kikeményített kartonkötényben jártak, figyelmesen hallgatták a többieket, de sohasem szóltak egy szót sem. Jól emlékszem sötétbarna hajukra, ahogy egymásnak dőlve ültek lesütött szemmel, mégis figyelve, mintha egy életre akarnák eltenni maguknak az itt hallottakat. Utolsónak többnyire Chalupa Anci jött s mielőtt belépett, gondosan megtörölte örökké síró kishúgának örökké csepegő orrocskáját.

Ők lettek a „csapat" állandó tagjai azon a télen. Megvallom, a lányok voltak túlnyomó többségben, de hát ez nemcsak a mi csapatunkban volt így abban az időben.

Felejthetetlenül szépek voltak ezek a „gyűlések" ott, a város peremén, az Albert utcai kis lakásban! Arany János gyönyörű verses meséjét olvasgattuk, a Rózsa és Ibolyát s ha azt eluntuk, énekelgettünk:

Mi még rabságban születtünk,
De sorsunk nem rabszolgaság!
A szebb jövő kertjében lettünk
Gyönyörű virágos ág...

Gyakori műsorszámunk volt a Bunkócska, a Gerencséri utca s a mi saját úttörő indulónk, amit a gyerekek maguk költöttek a „Bécs várában" kezdetű ének dallamára.

Az úttörők élen járnak
Építői jobb világnak.
Az úttörő küzd, de el nem fárad,
A jelszavunk szerte árad.

Versnek bizony ez nem lett tökéletes, de egy érdeme mégis volt: az, hogy megszületett, az hogy már v o l t. Ez az első kézzelfogható jele közösségünknek, ez fogta össze annak a néhány kelenföldi kisfiúnak és kislánynak szerény csapatát, aki 1945—1946 telén már büszkén úttörőnek nevezte magát.

A kis szoba megtelt a gyerekek friss hangjával. Kitágultak a falak körülöttünk az eljövendő szép napok elképzelésében.

Napirendünk legkedvesebb pontja azonban a kirándulás volt, amit voltaképpen nagybetűvel kellett volna írnom, így, hogy KIRÁNDULÁS olyan ünnepi helyet foglalt el úttörő-foglalkozásainkon.

— Nemsokára itt a tavasz és elmehetünk kirándulni! — innen indult el és ide kanyarodott vissza minden beszélgetésünk.

Pedig a tavasz még igen messze volt. Hóviharok szántották a kelenföldi lapályt, cifra jégvirágok ékesítették az ablakokat, a kertekben talpig zúzmarában dideregtek a gyümölcsfák s a gyerekek fagyott lábbal toporogtak a vaskályha mellett.

De hát akármilyen hosszú is a tél, utána mégis csak tavasz következett. A gyerekekről leolvadtak a nem rájuk szabott nagykabátok, újságpapírral kitömött ormótlan bakancsok. A Rózsa és Ibolyát már könyv nélkül tudták valamennyien, még a kistestvérek is, és egész szívünkkel kifelé kívánkoztunk a szabad levegőre.

Elolvadt a maradék hó a kerítések alatt. A napos helyeken felszáradtak már a pocsolyák. A Sas-hegy alatt kivirágoztak a cseresznyefák.

Az első tavaszi vasárnap reggelén megszólalt az előszobacsengő, vidáman és harsányan, mintha valami örvendetes hírt akarna jelenteni.

Kati állott az ajtóban, szőkén, pirosan, mosolyogva. Kinőtt kék szoknyája alig takarta el a térdét. Agyonmosott fehér blúza felett ejtőernyő selyméből szabott piros nyakkendő. Háromszögletű, szakasztott, mint a tietek!

— Itt a tavasz! Mehetünk már kirándulni! — kiáltotta be nevetve az ajtón. Minden, minden nevetett rajta: kék szeme, a lenszőke haja, fehér blúza, piros nyakkendője. És nevetett feje felett a tengerkék égbolt, a rigók és a cseresznyefák.

SZPIRIDON VANGELI

Moldvai szovjet író

Az eső

Szőnyei György rajza

Az égen a felhők bújócskát játszottak a nappal. Az egyik a nap elé állt, közben a többiek szétszéledtek, alkalmas helyet keresve, ahová el tudnának bújni. A földön ennél nincs egyszerűbb dolog, el lehet rejtőzni a fészer mögé, a szalmakazalba, de akár a pad alá is. Fussanak az égbolt bármilyen távoli zugába is a felhők, a nap körbehordja sugárzó tekintetét s azonnyomban megtalálja őket.

Hanem az egyik felhő, talán épp a legkisebb — mi nem jutott az eszébe! — a másik felhőhöz osont és mögé bújt. És a két kis felhő helyett egy valamivel nagyobbacskát lehetett látni az égen.

A többi felhőnek is megtetszett az ötlet. Egymásba fogództak, mígcsak össze nem gabalyodtak egyetlen sötét felhőgomolyaggá. Elindult a nap megkeresni a felhőket, de senki ismerősre nem lelt. Nem volt kivel játsszon, sőt, hely sem volt a játékra, hiszen a sűrű fekete felhő az egész égboltot elfedte. Mérges lett a nap s egy hatalmas késsel csíkokra szabdalta a felhőt. A felhő összerázkódott, nagyokat hörgött, s elkezdett ömleni belőle az eső.

Most lett csak nemulass! A kakas így kiabált a tyúknak:

— Halld az a-ka-karatom! Mars az o-ólba!

A madarak a sűrű lomb alá bújtak, a csőrüket csücsörítették, s halkan énekelgettek. Az eső meghallotta a dalt s még jobban verte a lombot. A százszorszép pillangó a ronda bojtorján alá húzódott, s közben attól rettegett, meg ne lássák a virágok, mert még azt gondolhatják, valamennyiök közül a bojtorján a legkedvesebb a szívének.

Az asszonyok lekapkodták a száradó fehérneműt a kötélről, becsukták az ablakokat s a gyerekeiket szólongatták.

Guguce egyes egyedül állt kint a kapuban. Az első cseppek közvetlenül a füle mellett pottyantak le és kop-kop-kop kopogtak az úton.

A kisfiú kitartotta a tenyerét, elkapott két esőcseppet s így szólt hozzájuk:

— Hej, ti csodabogarak! Mit kerestek itt? Vagy nem tudjátok, hová vetették a búzát? — S aztán rázendített:

Eső, ess a mezőre,
ne az útra, tetőre!

Hanem az eső nem figyelt rá, egyre sűrűbben hullott a tornácra, a tetőre. Guguce — nem volt mit tenni —, feltűrte a nadrágja szárát, kiállt az útra s felkiáltott az esőnek:

— Utánam!

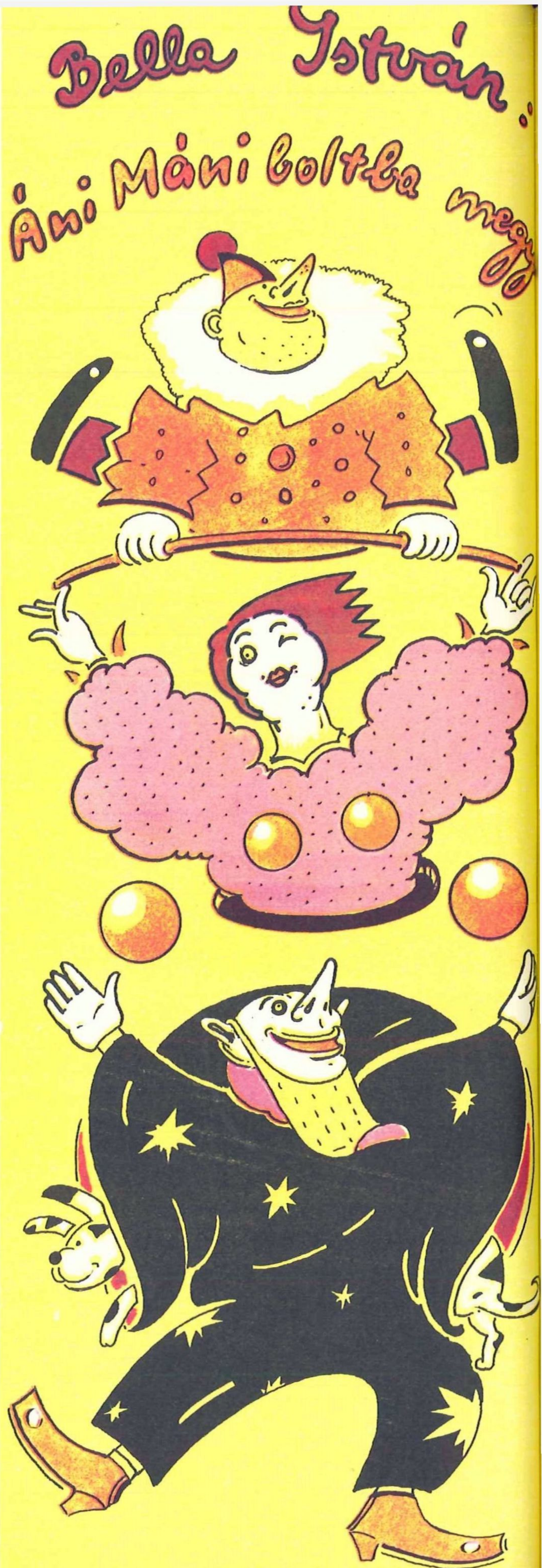
És az eső követte Gugucét. Igaz, nem fért el egészen az úton, végigsöpört az udvarokon, megöntözve az útmenti kerteket, át-át csapott a kerítésen.

Mindenki, aki a határban volt, üres zsákot terített a fejére és felöltötte a nyúlcipőt. Aki gépen dolgozott, gépén, aki szekérrel volt, szekéren, aki lóval, lovon, aki meg gyalog, az toronyiránt a mezőn át futva igyekezett a faluba. Egyedül Guguce masírozott szembe velük, katonásan vezényelve az esőnek. Folyt róla a víz, becsorgott a gallérja alá, lecsöpögött a fülén, az orrát csiklandozta. De Guguce ügyet sem vetett az ilyen apróságra.

Így csalogatta ki az esőt a búzaföldre. A sűrű, még apró kalászok megörültek a sűrű, aprószemű esőnek, egy ütemre hajladozott az egész mező.

Guguce csuromvizesen indult haza. Már messziről észrevette az udvarukban a szivárványt. Ahogy haladt az úton, köszöntésére az asszonyok sorra kitárták az ablakokat. A kakas felmászott a tyúkól tetejére, s ott ágaskodott, padlónak nézve az óltetőt, ahonnan átugorhat a szivárvány hídjára s ott kedvére kukorékolhat, miközben az egész világ kakasai visszakukorékolnak neki.

Fordította Petrovácz István

Áni Máni venni ment,
minden neve vele ment,
egy egész regiment.

Legelöl ment, — hű, de vicc! —
három bohóc: Ic, Mic, Fic.
Utánuk két primadonna
sétafikált: Ani, Anna.
Majd egy mágus, Énesz Mánesz,
aki mindenkit lóvá tesz,
s nemcsak lóvá, vasalóvá,
olló, holló és Zuglóvá.
Majd egy mosoly és grimaszka-
idomár ment: Ancsa, Pancsa,
s két cicája: Ancsur, Pancsur,
s ebdolmányban Pindur Pandur,
s végül, de láthatatlanul,
egy igazi ünnepi nyúl.

S ja, de nem szabad kifigurázni,
elöl és hátul a Fáni.

Áni Máni csak nevetett,
s vezette a seregletet,
s mindenki odalett,
aki nézte a menetet.

A rendőr majd hasraesett,
összevissza integetett,
a füttyös sípja berekedt,
berekedt és megrepedt.

Az újságos szava elakadt,
tátogott, mint a halak,
minden újságja megmaradt.

Az ószeres úgy meglepődött,
elejtette a sok göncöt,

a virágárus belepiroslott
az izgalomba, mint a csokrok.

A képárus meg úgy elképedett,
hogy megvették a képe helyett.

S mindenki egyet kérdezett —
a rendőr, a virágárus,
az ószeres, meg az újságos,
a bekeretezett képárus:
— Hát ez hogy lehet?!

Hogyan fér el
kérem szépen
egy kabátban,
egy nadrágban,
egy sapkában,
két zokniban,
nadrágszárban,
két cipőben,
épp egy párban,
hogyan fér el,
kérem szépen
egy gyerekben
ennyi egy gyerek?!

Áni Máni csak nevetett,
s vezette a menetet,
s még kényesebben lépkedett.

Mert lehet-e gyereknek
fontosabb dolga,
minthogy elmenjen
a boltba,
a boltba,
a boltba!

Békés Rozi rajza

Káldi János versei

Cinege-biztató

Múlik a rideg tél
hidege.
Csöngethetsz, dúdolhatsz,
cinege.

Álomi szárnyakon
húz a Nap.
Színarany szirmai
hullanak.

Ahol száll, teremti
a csodát.
Bűvölik jegenyék,
rózsafák.

Cinege, csengőcske,
mondhatod
gyógyító tündéri
mondatod.

Fényesűl a mező,
a vadon.
Fújhatod a dalod
szabadon.

Vágtató szarvasok

Egész éjjel mi suhog?
Vágtatnak a szarvasok.

Fönt a messzi égen át
tépi őket tüske, ág.

Oly sűrű a hold-bozót,
alig-alig láthatók.

Csillagot rúg patájuk.
Tízágút és húszágút.

Hova tűnnek reggel el?
Erre senki nem felel.

Bálint Tibor

Kifli utca, zsemle szám

Mikor rájöttem, hogy nem vagyok császár, s hogy csupán a játszóterek s az álmok birodalma az enyém, ismét gondolkozni kezdtem: vajon létezik-e olyan ház a világon, amelyben örökké mosolyognak az emberek a boldogságtól?

— Hogyne létezne! — szólott Böske néném most már komolyabban, mint azon a napon, amikor a fülembe súgta, hogy én vagyok a császár.

És képzeletben én már el is indultam a távoli palota felé, amelynek a kapuján bizonyára még sohasem lépett be doktor. Hiszen ott mindig vidámak, egészségesek az emberek. Arcuk úgy fénylik, mint a pergelt cukorba márott alma, a gyermekek pedig télen-nyáron vidáman kanalazzák a fagylaltot...

— No de hol lehet az a palota? — fogott el mégis a kétkedés. A nagynénim azonban így felelt:

— Ne keresd hetedhét országon túl. Itt lesz az valahol a közelben a Kifli utca, zsemle szám alatt!

Elindultam hát körbe a városon, hogy fölkutassam azt a házat, ahol mindenki elégedett, mindenki ragyog az örömtől: ahol soha nem sírnak, és nem csattan fel a veszekedők hangja. Előbb egy idős bácsit állítottam meg.

— A Kifli utca, zsemle szám? — mosolyodott el a kisöreg. — Megmondanám, ha idevaló lennék, de én brassói vagyok...

Mit tehettem egyebet: szaladtam tovább, egyre izgatottabban, hátha valaki mégis nyomra vezet. Most egy fehér hajú aggastyántól kértem tanácsot. A két lábon billegő bölcsesség meglepődve pillantott rám, aztán ujjaival végigfésülte a szakállán, és huncutul csillant meg a szeme:

— A Kifli utca, zsemle szám?... Már hogyne tudnám, édes gyermekem!... Itt van a közelben, a Nekeresd utca mellett!...

De hiába kerestem a Nekeresd utcát is. Ennek a buzgó tudakozásnak csak az lett az eredménye, hogy az emberek sorra a szemembe nevettek. Vagy megvonták a vállukat és mentek tovább, mintha azt gondolnák: bolond lyukból bolond szél fúj!

Annál élénkebben kezdtek mutogatni, ma-

gyarázni, amikor ismét az eredeti címet említettem. Először egy könyökutcába irányítottak be, aztán egy patkó alakú sikátorba. Később valami zsákutcába. Az utcát lezáró csúf téglafal tövében tarka fülű kiskutyát találtam. Sóhajtottam egyet, a hónom alá vettem, és folytattam utamat.

Késő estig kószáltam a városon, s végül már azt sem tudtam, hol vagyok. Könnyes szememben úgy rezgett az utcai lámpák fénye, mintha óriási cseppentőből hullana belé. A kiskutya is didergett, az ő szeme is könnyes volt; de hűségesen pillantott rám, mintha bízna benne, hogy megtaláljuk a keresett címet, s én majd megetetem őt tejbe aprított kiflivel, zsemlével. Most már őmiatta is háborogni kezdtem: hogyan lehetséges, hogy valami létezik is, meg nem is?! És ki leli örömét abban, hogy hamis címet ad nekünk, amikor mi, gyerekek a boldogságot keressük?...

S miközben ezen búsongtam, egyszer csak arra emeltem fel a fejem, hogy ott állok a mi házacskánk előtt. Gyöngéd fény szivárgott ki az apró ablakon, és odabentről egyszer nevető hang, egyszer sírás hallatszott. Aztán meg énekszó. A húgaim kellemes, csilingelő hangja. S amint a kapu fölötti kis táblára néztem, hirtelen rábéredtem, hogy a Kifli utca, zsemle számhoz érkeztem. Sőt a táblán a zsemle mellett nem is egy kifli volt, hanem kettő, mégpedig így: 30.

És azóta tudom, hogy a Kifli utca, zsemle szám mindig ott rejtőzik valahol a közelünkben. Mint ahogy az igazi, szívből jövő nevetéshez is mindig közel áll a sírás.

Egyébként szinte elfelejtettem mondani, hogy mihelyt beléptünk a lakásba, a kiskutya rögtön kiugrott az ölemből, és otthonosan hancúrozni kezdett, mint aki ugyancsak otthonra talált a Kifli utca, zsemle szám alatt.

Vida Győző rajza

Ez a malom már akkoriban is ott zúgott a ĉelini pataknál, amikor a Moldva folyó menti erdőkben, az útonállók még harminchárom kártyával játszották a máriást. Pedig az olyan régen volt, hogy azóta már mindenki elfelejtette az igazságot, s mindenféle kitalált történetek kezdtek szállingózni a čelini malomról, s ezek mindmáig szájról-szájra járnak...

Élt hajdan két barát, egy parasztember, meg egy molnár. A molnár, amiben csak tudott, segített a parasztnak, de az bizony jobban szeretett a kemence padkáján melegedni, mint a mezőn görnyedezni, s ez évről, évre így ment. Mindketten özvegyek voltak. A molnárnak volt egy Klárka nevű leánya, a parasztnak meg egy mihaszna fia, Jakoubek.

S talán mert a molnár tüdejébe több liszt jutott, mint a zsákok fenekére, egyszer csak ágynak esett szegény ember.

Egyre csak fogyott, lassan az ereje is elhagyta, s mert az emberek akkoriban még nem ismertek olyan gyógyfüvet, ami kúrálná a tüdővészt, a molnár csakhamar a végét járta. Elküldött hát a barátjáért, a parasztemberért és így szólott hozzá:

— Nem akarom Ondra, hogy a malom abbahagyja a zúgást. Vedd gondjaidba, dolgoztasd és takarékoskodj. Mikor aztán az én Klárkám eladósorba kerül, add át neki a malmot. Te meg addig összegyűjthetsz magadnak egy lovacskára, egy darabka földre, meg egy kis erdőre valót. És gyakran emlékeztesd rám Klárkát, ne feledd ezt Ondra.

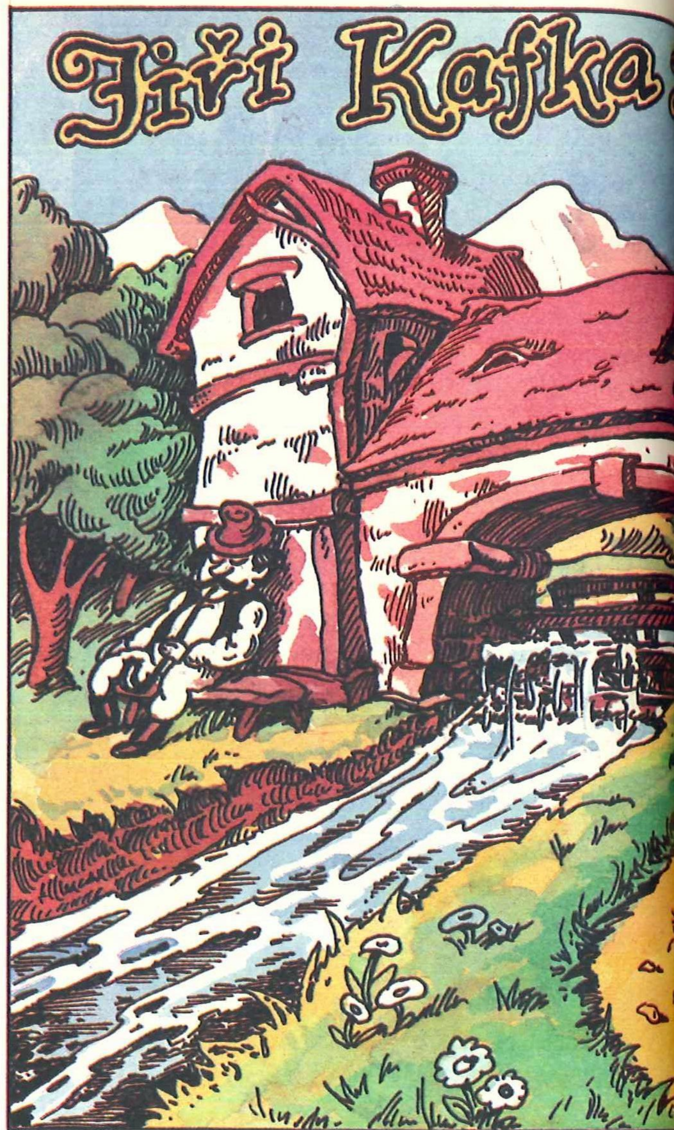
Ondra, a jóbarát, mindent megígért a molnárnak. Csakhogy annak halálával Ondra barátsága is egy-kettőre elmúlt. A malomra persze vigyázott, hogyne vigyázott volna. Örült, hogy végre vagyonra tehet szert, de Klárkáról megfeledkezett. Sosem hívta az asztalához, sosem vetett néki puha ágyat, sosem szólt hozzá egy jó szót sem.

Elment hát Klárka a nagyanyjához, aki messze-messze a Kék tónál lakott. S mikor könnyek között panaszolt el mindent, nagyanyja így szólt:

— Ha akarsz, maradhatsz nálam lányom. Majd ha felcseperedsz, eszébe juttatod a molnárnak a kötelességét.

Teltek, múltak az évek, egyik a másik után. Klárka eladó lány lett, Jakoubek is legénysorba került, s kezdett volna már mátka után nézni.

Egy szép napon Klárka felkerekedett és elindult a malomba. Amikor betoppant, ismerősnek tűnt a molnár szemében, de hogy hol is látta, arra már nem emlékezett.

— Nézz rám molnár —, mondta Klárka. — Emlékszel-e mit kívánt a szegény megboldogult molnár a halála előtt? „Amikor Klárka eladósorba kerül, add át neki a malmot", ezt mondta. Hát én vagyok Klárka, te molnár, eljöttem a jussomért.

— Miből higyjek neked? — kérdezte a molnár.

— Nem volt-e a molnár leányának kék szeme? Nézz az enyémbe!

— Akárkinek lehet ilyen — felelte Ondra.

— Nem volt-e Klárkának arany haja? Nézz csak az enyémre!

— Akárkinek lehet ilyen — fújta a magáét Ondra.

— Sosem hívtad Klárkát az asztalodhoz, sosem vetettél néki puha ágyat, sosem szóltál hozzá egy jó szót sem! Erről persze csak mi ketten tudunk, molnár!

Felvidéki András rajza

— Nem hiszek neked — jelentette ki Ondra. — Menj vissza oda, ahonnan jöttél! Így aztán Klárka kénytelen-kelletlen visszatért a nagyanyjához, aki elpanaszolta Ondra viselkedését a tókirálynak.

— Segítek Klárkának — ígérte a tókirály — mert bizony nem nézhetek ekkora jogtalanságot jó szemmel.

Múltak a hónapok, beköszöntött már a nyárutó, a gazdák a malomba készültek, hogy megőröltessék a búzát. Útra kelt az első, de bizony nem ért célhoz. Mert a malomba vezető egyetlen út úgy eltűnt a fák között, mintha a föld nyelte volna el, s csak a faluba vezető ösvény maradt meg. Elindult hát a második gazda, hátha több szerencsével jár, de az sem jutott messzire. És ugyanígy járt a harmadik, a negyedik és még a ki tudja hányadik gazda is. Mikor már jó ideje senki sem mutatkozott a malom közelében, Ondra befogatott, hogy maga menjen a gazdákhoz a faluba. Ott tudta meg, mi történt. Mit volt mit tennie, felajánlotta az egyik gazdának, majd ő elviszi a gabonáját. De ő sem járt különbül. Minden gabonával megrakott szekér előtt köddé vált az út.

Elcsendesedett a malom, nem zúgott többé és Ondra, Jakoubekkel együtt kénytelen-kelletlen visszatért a régi portára. Hamarosan azt kezdték suttogni az emberek, hogy megint jár a malom, s nem más gazdálkodik benne, mint Klárka. S mert Jakoubek amúgy-is mátkát keresett, Ondra Klárkához küldte őt lánynézőbe.

— Gyere hozzám feleségül —, kezdte Jakoubek. — Az esküvő után, egy pár lovat kapok apámtól.

— De ha te leszel a molnár, akkor ugyan ki szerszámozná fel a lovakat?

— Kocsist fogadunk — felelte Jakoubek.

— Mid van még? — kérdezte Klárka.

— A lovak mellé, kapnék egy darab földet is.

— De ha te leszel a molnár, akkor ugyan ki szántana?

— Napszámosokat fogadnánk — mondta Jakoubek.

— Mid van még?

— Mindez kevés neked? — csodálkozott Jakoubek.

— Hát a szerelem? — kérdezte Klárka.

— Erről apám semmit sem szólt — válaszolta Jakoubek.

— Mert semmit sem tud a szerelemről —, felelte Klárka. — Menj vissza oda, ahonnan jöttél.

Néhány nap elteltével, egy ismeretlen legény kopogtatott be a malomba. Munkát keresett. Elmondta, hogy pásztorkodott, de amikor az egyik juh elkódorgott, a paraszt elkergette.

— Maradj nálam —, mondta csöndesen Klárka — a malomnak molnárra van szüksége.

— Életemben először látok malmot közelről —, vallotta be a legény. — Nem tudnám mit, hogyan...

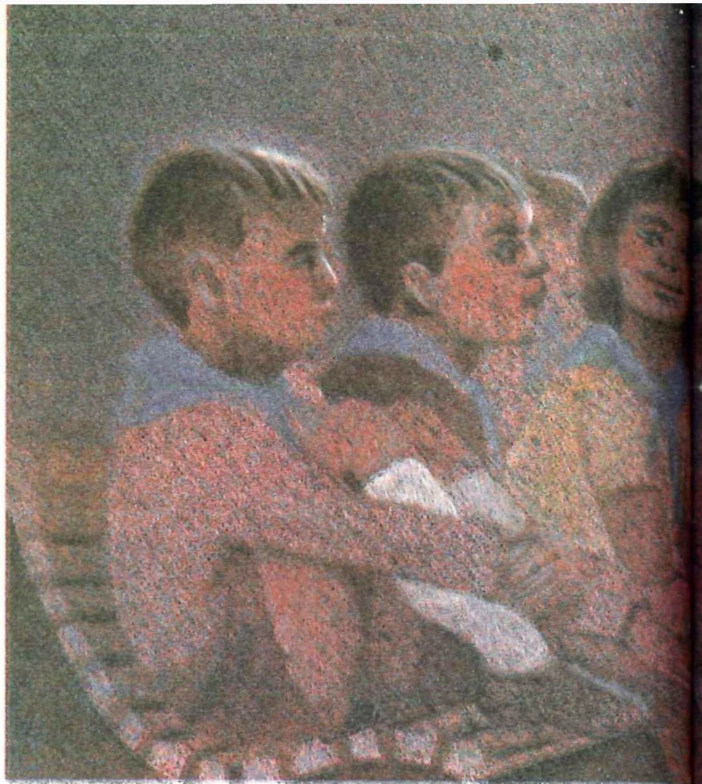
— De hisz van fejed, s benne eszed, és két erős, dolgos kezed! — szólalt meg egy hang. S nem volt az másé mint a tó királyáé. Körülnézett a pásztor, meresztgette a szemét, de bizony, egy teremtett lelket sem látott.

— Akárki volt is ez — suttogta Klárka —, a szívemből beszélt!

És mert a legénynek is a szívéből szólott, hát ott maradt a malomban.

Várnai Erzsébet fordítása

Szonyei György rajza

„A magyar parasztság ezeréves pere a földért véglegesen és megmásíthatatlanul eldőlt. A feudális nagybirtokrendszert felszámoltuk, s most szerte az országban szabad földön szabad parasztok élnek.”

„A felszabadult parasztság, mely földhöz jutott, felelős azért, amit tett és amit tenni fog a jövőben. Tőle függ, hogy a magyar dolgozók asztalára kerül-e a kenyér.”

A két idézet a Dózsa Népe című hetilap első, 1945-ös évfolyamából való. A magyar földmunkások szakszervezetének első újságját Hunya István szerkesztette. A Dózsa Népe nevet is ő adta neki. Ki volt akkor, 1945-ben Hunya István? Harcos, minden veszélyt vállaló kommunista, ki a tollforgatáshoz is értett. De vegyük sorra az eseményeket, kövessük e ma is köztünk élő és dolgozó ember életútját.

Amikor a huszadik század beköszöntött, már embernyi ember, mert kenyérkereső és mit sem sejtő gyerek, hisz alig nyolc esztendős. Megkapta egész nyári kondásságának bérét: egy pár csizmát, egy öltözet ruhát és hozzá sapkát. Akár iskolába is mehetett, hiszen volt mit felvennie. Csak éppen a munka nem engedte, mint annyi más, hasonló sorsú társát. Úgy-ahogy azért kijárta a négy elemit, télidőben, mikor kevesebb volt a tennivaló a gazdáknál, aztán egyvégtében dolgozott tovább, mindig másoknak.

Az első világháború kitörésekor őt is beöltöztették katonának, 1915 februárjában már Oroszországban, a Volga-parton találta magát — fogságban. Onnan került tovább Vlagyivosztok mellé, távolkeletre.

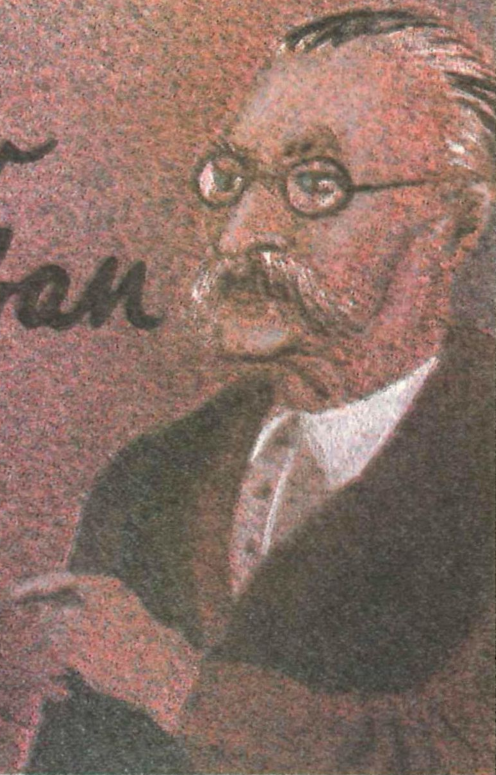
A földműves embernek szokatlan a tétlenkedés. Hunya István tehát munkára jelentkezett. Irtáson dolgozott, amíg a szigorú tél engedte, majd egy hadifogolycsoporttal viszszakerült Moszkvába. Onnan egy nagyherceg birtokára vetette a sors. Kiderült, tud sütnifőzni (mint béres, maga lakott a tanyán, meg kellett tanulnia), ő lett a szakács és a pék. Akkor már oroszul is beszélt. A birtokon élő parasztoktól megtudta, hogy közeledik a forradalom. Nem így mondták, de hallottak Leninről, tanításáról és hittek benne. A fiatal hadifogoly, aki az orosz agrárproletárokban testvéreit látta, érezte, neki is tennie kell valamit, bármily keveset is, az orosz forradalom győzelméért. 1917 tavaszán tizenhat társával megszökött a birtokról, hogy közelről is tapasztalja a forradalom füstjét, lángját. Beállt vörösgárdistának. Egyetlen percig nem volt kétséges számára, kinek az oldalán áll az igazság. Tudta? Érezte inkább? Tudta, hogy a forradalom felosztotta a nagybirtokokat, és érezte, hogy ez az egyetlen igaz cselekedet: azoknak adni a földet, akik megművelik.

Három év múlva került haza. Itthon semmi, de semmi nem változott. Állt az idő. Mit tehetne, hogy megmozduljon, töprengett váltig. Rájött, hogy tanulnia kell. Endrőd határában, ahol dolgozott, egy igen művelt paraszt emberrel találkozott. Ez az ember rakta először tele Hunya István szőrtarisznyáját könyvekkel. Attól az időtől kezdve a szívében forradalmár zsellér semmilyen munkába nem indult el úgy, hogy a kenyér mellé könyvet ne csomagolt volna magának.

Mire harminc esztendős lett, az illegális kommunista mozgalom elkötelezett, képzett harcosa. Még egy berlini, titkos tanfolyamon is részt vett, hogy minél eredményesebb módszerekkel küzdjön a nincstelenek igazáért. A küzdelem veszélyes volt. Letartóztatták, elítélték, kitöltötte börtönbüntetését, majd folytatta munkáját. Előbb Endrődön, Mezőtúron és környékén, majd 1930 januárjától Pesten. Itt ismét letartóztatták, pere elhúzódott, ideiglenesen szabadlábra helyezték. Végül súlyos büntetésre ítélték, és elrendelték az azonnali előállítását. Elvtársai sietve, a helyi csendőrség érkezése előtt értesítették. Pesten, a Valéria (ma József Attila) telepen bújtatták

JÓZSA TERÉZ

Kenyér és könyv a szőrtarisznyában

el, majd megszervezték a menekülését a Szovjetunióba. Hunya Istvánnak ezt el kellett fogadnia, mert a sok vallatás, amelyben Endrődön is, Pesten is része volt, teljesen aláásta egészségét. Emberroncsként került Moszkvába. Életéért négy hónapig küzdöttek az orvosok. Sikerült is megmenteniük, de egészségét többé nem tudták visszaadni. Moszkvában, fekvő betegen is dolgozott. Megírta *A kubikos* című könyvét, amely később itthon két új kiadást is megért.

1945 áprilisában érkezett ismét haza, ezúttal végleg. Májusban, a Földmunkások Országos Szövetségének újjáalakulásakor kérték fel egy földmunkásoknak szánt lap szerkesztésére. Így született meg és élt három évig a Dózsa Népe, amely minden fontos politikai és köznapi teendővel foglalkozott. Megbélyegezte a feketézőket, feltárta a gép- és igavonóellátási gondokat, de szót ejtett az őrletési vámról, a sertés elhullás elleni szérumról, a földmunkások tanulásáról is. Sok-sok földmunkás levelét és írását is közölte.

A lap utódának, a Szabad Földnek megszületésekor, 1948-ban Hunya István a Földművelésügyi Minisztériumban dolgozott tovább. Később az Országos Mezőgazdasági Könyvtár megalapításán fáradozott. 1955-ben nyugdíjba mehetett volna, de nem érzett fáradtságot. Ma sem érez. „*Akkor lennék fáradt, ha nem dolgoznék. Tán nem is élnék*" — mondta, amikor megkérdezték.

Aki dolgozni akar, mindig talál munkát. Hunya István a MEDOSZ (Mezőgazdasági, Erdészeti és Vízügyi Dolgozók Szakszervezetének) elnöke lett. Ma is naponta bejár hivatalába. A Magyar Úttörők Szövetsége 1958-ban felkérte a Forradalom Nyomolvasói Mozgalom Országos Parancsnokságának parancsnoki tisztére. Hunya István elvállalta. Parancsnoksága alatt az ország valamennyi úttörőcsapata megmozdult. Hősök, események, történelmi igazságok után kutatott a feledés homályában. A csapatok, járások, megyék úttörői 180-nál is több Hősök könyvét írtak. Az addig ismeretlen tényeket, izgalmas eseményeket megörökítő könyveket 1959-ben, a II. Országos Úttörőtalálkozón szép kiállításon is láthatták a kisdobosok, úttörők és felnőtt barátaik. A gyűjtőmunka, a találkozó véget ért, a munka azonban nem. Hunya István azóta is tagja az Úttörőszövetség Országos Tanácsának. Nyílt szóval, tapasztalataival segíti a szervezet életét.

„*Gyakran hívnak iskolákba is*" — *mondta a derűs, pipázgató Hunya István, minden ifjabb ember tisztelt és szeretett Pista bácsija.* — „*Szívesen megyek. Nagyon szeretem a gyerekeket. Beszélgetés közben nekik is megvallom: akik kerülik a munkát, azokat nem szeretem. Akik kedvelik, azokat jobban, mint magamat.*"

E szavak egyszerűen, világosan szólnak, mégis titok tárul fel bennük. A szép és sikeres élet titka. A boldogságé.

L. Kapuvári Lídia

Barátság

Anya elment vásárolni. Ditkó egyedül maradt a szobában, egyedül az egész házban.

A nagytükör elé óvakodott, és átnézett a másik világba, ami a tükrön túl hívogatta. Az a tükörképszoba is olyan volt, mint itt, a valóságban, és mégis! Ott valahogy szebbnek tűnt minden...

Ditkó ezután vágott néhány fintort, mikor kigyönyörködte magát, elvégre, ha már tükör előtt áll az ember..., és természetesen fölpróbálta anyja legújabb magassarkú szandálját, a virágos pongyolájával, hogy megszemlélhesse a tükörben azt a felnőtt Editet, aki ő majd nagylány korában lesz.

Máskor az ilyesmi hosszú ideig elszórakoztatta, most azonban ehhez sem volt igazán kedve. Kilépett a szandálból, és miközben visszarakosgatta a kölcsönvett holmikat, a szekrény alján észrevett egy fiókot. Lekuporodott elé, hogy belenézzen. A fiók különös, régi fényképekkel volt tele. Ditkó megbűvölten kotorászott közöttük. Csupa ismeretlen arc nézett rá vissza, felnőttek, gyerekek, furcsán idegen ruhákban, hátuk mögött titokzatos kertek, házak, vízpartok sejlettek. Különösen az egyik képen ragadta magával Ditkót egy vele egykorú kislány. Az a komoly kis jószág, a képen kibontva viselte hosszan leomló, fonatok hullámos nyomát őrző haját. Valami fehérnek tűnő csipkés ruhában volt, mint egy menyasszony, sőt még a haján is éppen olyan koszorút viselt.

— Lehet, hogy tündér! — gondolta Ditkó, aki félig még a mesékben élt. Ezt a hiedelmét csak megerősítette a kislány különös szépsége. Halvány arca, szomorú mosolya, nagyra nyílt sötét szeme. Ditkó valósággal bújócskát játszott vele. Elrejtette a többi kép közé, hogy aztán újra meg újra farkasszemet nézhessenek, ahogy a halomból előtalálva megpillantják egymást. Végül lopva a zsebébe rejtette a kislányt, óvatosan, mintha attól tartana, hogy a többi kép lármát csap elrablott társuk miatt...

Ettől a naptól kezdve Ditkó meg nem vált volna kis barátnőjétől. Beszélt hozzá, játszott vele, mintha élő lett volna. Nem, nem is *mintha!* Ditkó számára valóban élt a kislány. Ehhez a varázslathoz persze az is hozzátartozott, hogy rejtegesse, hogy senki ne tudjon róla. Bár néha erős kísértést érzett, hogy anyának mégis megmutatja, hátha így megtudhatná a kislány nevét, címét, és akkor igazán is találkozhatnának...

Szeptemberben nagyi visszaérkezett a szülőfalujából, ahová nyaranta hazajárt, nem is annyira pihenni, mint inkább kicsit emlékezni. Persze rögtön munkához látott, mert nagyi nem bírt meglenni egy percig sem tétlenül. Takarítás közben ráakadt a fényképre. Talán, ha nem pillant éppen az unokájára, egyszerűen visszateszi a fiókba, de nagyi tudott az arcokról olvasni, és Ditkó arca olyan volt, akár a nyitott könyv.

— A Virág Juli — mondta a képet forgatva nagyi. — Igen komolyan néz ezen a képen, pedig de vidám kislány volt. Mindig énekelt, a kedvenc játéka meg az volt, ha tündérkirályné lehetett. Olykor vadvirágból koszorút kötött a hajába, fűzfaágakból meg hosszú szoknyát a dereka köré, és hajladozott hozzá, mint a nádszál...

Nagyi szívből nevetett.

— Ó, hogy milyen bolondosak is a gyerekek! — kacagta. — Néha már szinte igazán elhittük neki, hogy tündér!

— Az is! — gondolta Ditkó, de hangosan azért csak azt merte mondani:

— Ezen a képen is tündérnek látszik.

— Csudát tündérnek! — mondta nagyi. — Koszorúslány, az bizony! Mégpedig a Mari nővérem esküvőjén. Nézd, itt van mögötte apámék háza, meg az öreg diófánk... ami a háború alatt pusztult el.

Ditkót körülborzongatta a nagyszekrény illata. Nem, nem volt nyitva a szekrényajtó, Ditkó testetlenül is elő tudta varázsolni az öreg bútor levendulával kevert leheletét. A múltat, azokat a dolgokat, amelyektől végérvényesen elválasztotta őt az idő, Ditkó képzeletében mindig nagyi nagyszekrényének illata lengte körül. Ez a fanyar, borongós illat, ami a valóságot ugyanolyan észrevétlenül tudta átvarázsolni, mint a nagytükör...

— Szeretném ismerni ezt a Virág Julit! — sóhajtotta.

— Hiszen ismered! — mondta nagyi. — Tavasszal járt itt legutóbb... aki azokat a hatalmas almákat hozta neked!

Ditkó fölugrott. Emlékeiből előtoporgott egy vénséges vén anyóka. Tömérdek fekete szoknyája méltóságteljesen ringatózott, mint egy lassú hullámú sötét folyó; látni vélte a beesett arcot, fogatlan mosolyt, ráncok kútjának mélyén halványan megcsillanó éjféli víztükör szemét, göcsörtös, kopár faágakká vénült kezét.

Állt, állt Ditkó, és mesékbe takarózott nagyi borzalmas valósága elől. Azt képzelte, Virág Juli csak tréfából öltötte magára a vénasszonyságot,

hisz ezt annyiszor teszik a tündérek! Meg sem hallotta amit nagyi Virág Juli tragikus életéről mesélt. Házasságáról a falu legirigyeltebb legényével, akit szinte az esküvőről hurcoltak ki a frontra és azonnal belepusztult az első rohamba, de akit Virág Juli még halála után sem cserélt föl senkivel. Így aztán öregségére egyedül maradt, mint az elhagyott ösvény, amiről már senki sem tudja, hová vezet...

Ditkó nem hallotta mindezt, csak azt tudta, *el kell mennie Virág Julihoz*.

Apu a téli szünidőben vitte hozzá Ditkót. Azt ígérte, néhány nap múlva érte jön.

Ditkó biztos volt benne, itt most különös dolgok történnek. Már apu is olyan csendben tűnt el az autóval a hófüggönyben, mintha csak pelyhekké olvadt volna... Egyedül maradt a hatalmas fehérség közepén az aprócska ház, benne a két ember; az anyóka meg a kislány. Olyan egyedül, mint a világ végén, és mintha öröktől fogva így lettek volna...

Nem gyújtottak lámpát, Virág Juli a tűzhely mellé ült. Kukoricát morzsolt. Ditkó mély lélegzetet vett, és elébeállt:

— Kedves *öreganyám!* — mondta.

Virág Juli cirógatóan ránézett, miközben a keze csak úgy járt tovább, mint eddig.

— Kedves öreganyám! — ismételte Ditkó nyomatékkal.

Virág Juli kezében megálltak a kukoricacsövek. Csodálkozva pillantott végig a gyereken.

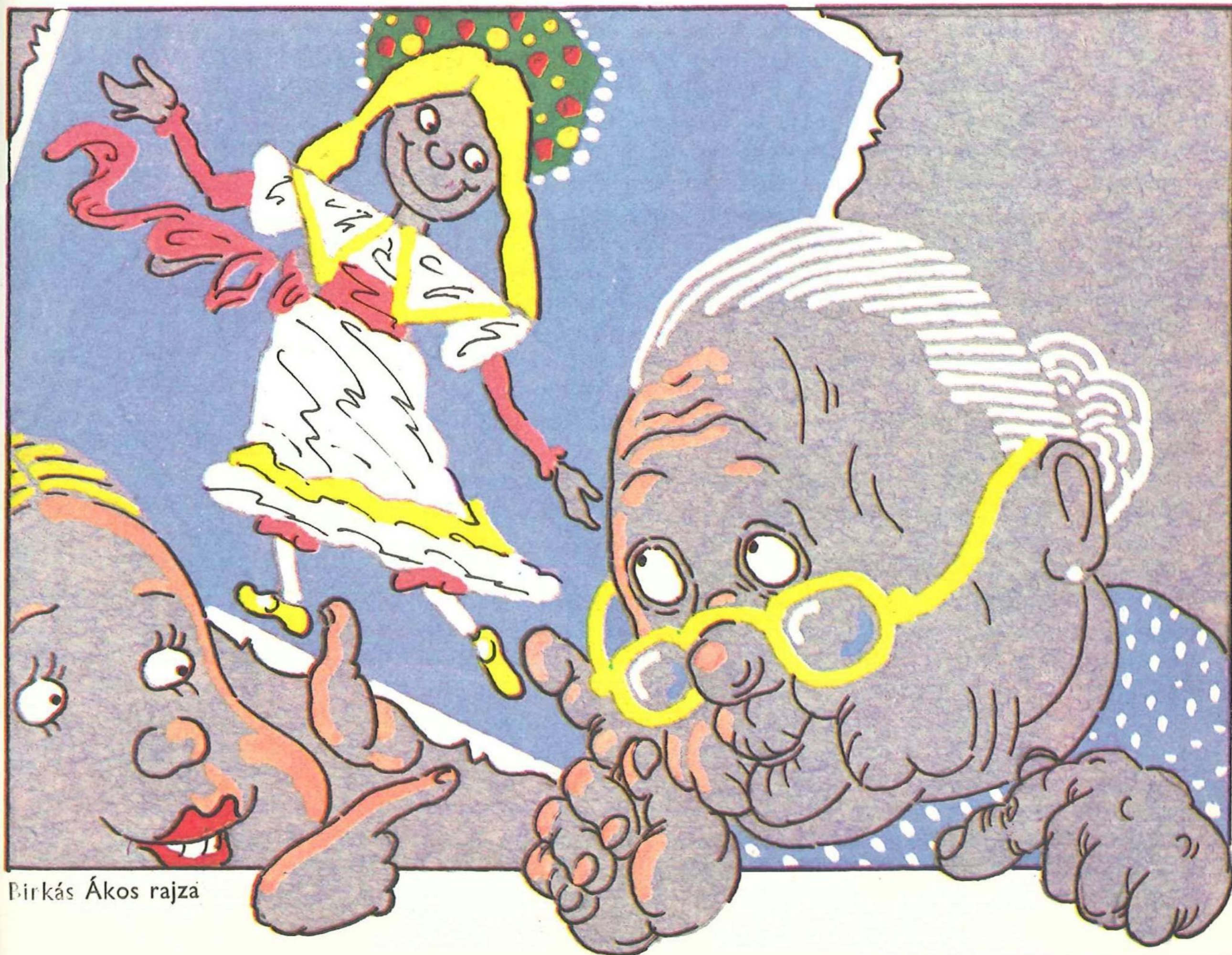
— Mondjad! — biztatta.

— Hát nem azt mondja, hogy: „Szerencséd, hogy öreganyámnak szólítottál!" — hüledezett Ditkó, és kérlelni kezdte, hogy ne alakoskodjon már tovább, és változzon vissza végre az igazi alakjára! Meg varázsolni is tanítsa meg kicsit, ha lehet.

Most aztán Virág Julin volt a hüledezés sora. Csendesen próbált rendet tenni a bolondos gyermekfejben. Sokáig magyarázott neki, halk, vigasztaló, melengető parázsduruzsolással.

— Nem vagyok én tündér — mondta végül szomorkásan mosolyogva. — Varázslatot is csak egyet ismerek, ahogy a magból virág nő, de lásd, még azt sem én követem el, hanem a természet!

Ditkó állt, és hallgatott. Maga sem értette, hogyan, de nem ereszkedett vissza szívére a bánat. Csak azt érezte, ahogy a kis képzelt barátnő képe lassan olvadozik benne, de a helyén nem üresség marad, hanem kitölti ez a házikó, körülötte a hótól bókoló világgal, az istállóban anyjához bújó boci, a lovacska, a két cica, a hóban hancúrozó kutya. Ha legközelebb kiejtik előtte ezt a nevet: Virág Juli, tudta, ők kísérik majd elé emlékezetéből a folyamszoknyájú anyókát, ráncok kútjának mélyén csillogó víztükörszemével... És akkor érezni fogja megint, göcsörtös faágakká vénült kezének rebbenő simogatását.

Pirkás Ákos rajza

Kirándulás

Vida Győző rajza

Hétfejű kezdte. Hét nyúlánk kamasz nyaka szinte észrevétlenül tűnt el a környező fák között, lélegzetét visszafojtva várta, míg utoléri a csapat és akkor kivillantotta fogait és néha még valódi tüzet is fújt.

Aztán az ijedelemből játék lett. Egyre beljebb haladtunk a napsütötte erdőben Hétfejűt keresve. Aki megtalálta, megrázhatta tetszés szerint az üstökét.

— Megvagy — kiáltotta Paprika Jancsi. Hétfejű „elmosolyodott".

— Megvagyok. No megállj, most úgy elbújok, hogy még... — és bevetette magát a sűrűbe. Kisvártatva követték a többiek.

Volt persze, hogy Hétfejűnek sikerült tökéletesen álcáznia magát. Kezdődhetett a játék újra elölről, beljebb és beljebb a sűrű erdőben.

És beljebb a délutánban. Már nem aranylott a nap a karcsú fák és a zöld lombok között. Kéken sötétlett a mély. Sokáig nem vettük észre, mert a játék lefoglalt valamennyiünket, még Hófehérke tanító néni is nekipirosodva szökdelt az ágak között. Örült, ha ő találta meg először Hétfejűt a galagonyabokrok között.

Egyszer aztán elfogyott a kedvünk a bújócskához. Nem esett jól a csörtetés a csapáson, nem kiabáltunk olyan féktelenül. Piroska a bokáját fájlalta, Hüvelyk Matyi leült egy kőre.

Hétfejű nem győzte várni üldözőit. A nagy csendtől úgy megrémült, hogy elősettenkedett egy kidőlt fa mögül. Még ahhoz is fáradtak és kedvetlenek voltunk, hogy őt szidjuk.

Az erdőre leszállt az alkony. Sötétedett és hűvös szellők lebbentették meg a nehéz faleveleket.

— Úristen, hol vagyunk? — kapott észbe Hófehérke tanító néni. — Hol az út, hol a jelzés? Csak nem?...

— De bizony, tanító néni kérem, én is azt hiszem: eltévedtünk — mondtam csendben. Kicsi híja volt, hogy hozzá bújjak, mert mi tagadás, én is féltem. De hát mint őrsvezetőnek ezt mégsem volt szabad kimutatnom. Jól is tettem, hogy fegyelmeztem magam, mert a többieknél hamar eltörött a mécses. Paprika hüppögött, Piroska reszketett, Hétfejű olyan eszeveszett bömbölésbe kezdett, hogy az maga kész ijedelem volt. Jancsi és Juliska összebújva didergett a tisztás közepén. Aztán Juliska megszólalt.

— Ha csakugyan eltévedtünk, itt az erdőben, akkor nekünk innen haza kell jutnunk.

— Igen. Haza kell jutnunk — mondja Jancsi.

— És... és... csak azt akarom mondani, hogy induljunk el... erre... nem... vagyis arra. Igen arra!

— Hogy-hogy, ti nem féltek? Tudjátok az utat? — kérdezte Hófehérke tanító néni.

— Nem tudjuk.

— Vagyis tudjuk.

— És félünk.

— Meg nem félünk.

— De az őrsöt csak mi tudjuk hazavezetni — mondták Jancsi és Juliska kipirulva, csaknem egyszerre.

— Hiszen az eltévedés, akkor már a mi feladatunk. Csak gyertek közelebb, álljatok mögénk, tanító néni is ide tessék! Mi majd elöl megyünk. Holnemvolt őrs, indulás!

Ha hiszitek, ha nem, kisvártatva kocsikerék nyomait éreztük lábunk alatt a talajon. Ez már azt jelenti, hogy jó úton haladunk. Nem sok idő kellett, hogy a távolban meglássuk városunk fényeit. Mindenütt égtek a lámpák.

Minket vártak.

Trencsényi László

Játékok Csehszlovákiából

Figyeld a golyót

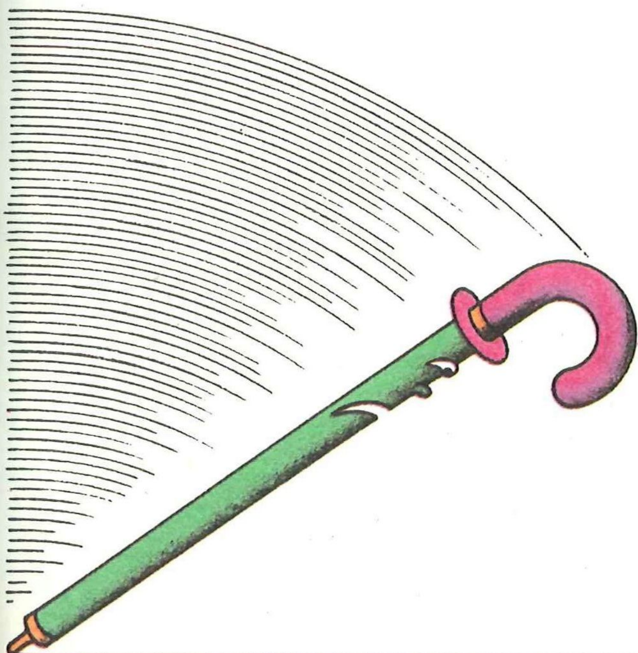
Két csapat játszik. Mindegyik csapat első játékosa egy-egy homokozó lapátot tart a kezében, rajta egy agyaggolyócskával. Kb. húsz lépésnyire a játékosoktól kijelöljük a célt. A cél lehet egy kő, fa, földre tett sapka stb. A vezető jelzésére az első játékosok futásnak erednek, körülszaladják a célt és visszatérnek csapatukhoz. A lapátot a golyóval együtt átadják a következőnek és a játék folytatódik, amíg mindenki nem tett egy kört. Amelyik csapat előbb végez, az a győztes. Figyelem! A golyó nem eshet le a lapátról! Ha leesik, a játékos csak akkor mehet tovább, ha felvette — de csak a lapáttal szabad, kézzel nem!

Öltözködős

Szükséges hozzá: csapatonként egy kabát vagy bunda. A csapatok felsorakoznak, s az első játékos a jobb karján tartja a kabátot. Megadott jelre felveszi a kabátot és az utolsó gombig begombolja, majd rögtön leveszi és továbbadja. A legutolsó játékos csak felveszi a kabátot és feltartja a kezét, jelezve, hogy a csapat készen van. A vezetők egymás csapatát ellenőrzik.

Figyelem — szám!

Egy játékost kineveznek vezetőnek. Ez a középre áll egy kb. 1 m hosszú bottal. Egyik végét letámasztja a földre, a másikat a kezében tartja. A játékosok kis kört alkotnak a vezető köré és mindegyik kap egy számot (1-től, ahányan vannak). Ekkor a vezető elkiáltja magát: Figyelem — hármas! és abban a pillanatban elengedi a botot. A hármasnak el kell kapnia, mielőtt az leesne a földre. Ha sikerül, ő lesz a vezető, az pedig beáll a helyére, ha nem, kiesik a játékból.

Csehszlovákia úttörőszervezete

A Csehszlovák Szocialista Köztársaság Úttörőszervezete 1949. április 23-án alakult meg. Élete azonban sokkal régebben kezdődött a hivatalosan bejegyzett születésnapnál.
A felszabadulás előtt titokban (illegálisan) működött a Vörös Úttörők Szervezete. A fasizmus gyermekellenségei közül 70-et a megszállás alatt ki is végeztek. Sok mai úttörőcsapat viseli a gyermekhősök nevét.
A mai úttörőszervezet — akár nálunk — őrsökből, rajokból és csapatokból áll. A korcsoportok némileg másképp alakultak.
A csehszlovák úttörőszervezetben a 6—9 évesek szikrák, a 8—12 évesek fiatal úttörők és a 11—15 évesek úttörők lehetnek, ha megállták helyüket a felvételi próbákon.
Jelmondatuk: A haza építésére és védelmére légy kész! Válasz: Mindig kész vagyok!
Az úttörők egyenruhája: acélszürke szoknya a lányoknak, ugyanilyen nadrág a fiúknak, hozzá világoskék ing, illetve blúz, úttörőöv.
A fiatal úttörők és a szikrák terepszínű (keki) szoknyát, illetve nadrágot és fehér inget, illetve blúzt viselnek.
Nyakkendőjük: vörös.
Köszöntésük: Bugy pripravenu! (Légy kész!) Vzdu pripravenu! (Mindig kész vagyok!)
Jelvényük: nyitott könyv, amely az úttörők legfőbb tennivalójára, a tanulásra utal. A könyv jobb oldali lapja egyben a nemzeti színű zászló darabja is (fehér-kék-vörös). A könyv lapjai felett pedig ott lobog a háromágú pionírláng.
A szervezet soraiba eddig a 6—15 éveseknek nagyjából a fele állt be, mintegy milliónyi iskolás.

3

Dobra verjük

Hatszázezer kerékpár vagy hétszázezer mosógép vagy négyszázötvenezer hűtőszekrény készülhetett volna el abból a vashulladékból, amelyet tavaly az ország úttörői és kisdobosai összegyűjtöttek. A papírhulladékból pedig körülbelül másfélmillió tankönyvet állíthattak volna elő. Nem csekély érték összegyűjtésére futotta tehát az úttörőcsapatok erejéből. Az idei versenynek még nincs vége. Munkára fel! Érdemes. A szerencsi iskolások a munka hevében különös mezőgazdasági munkagépre bukkantak. Kiderült, hogy a gép múzeális érték. Így, mellesleg, az országos múzeumi pályázaton is övék lett az értékes harmadik helyezés. Nem véletlenül mondják, hogy bátraké a szerencse — és a szorgalmasoké.

Harmincöt év történetével, az úttörőmozgalom eseményeivel ismerkednek a debreceni Lőwy Sándor Úttörőházba látogató kisdobosok. Megtudják, mi mindent jelent a nyakkendő, amit ünnepeken és kisdobos-foglalkozásokon büszkén viselnek, és hogyan éltek azok, kik előttük viselték.

Csata gereblyével és más kerti szerszámmal — foglalhatnánk össze röviden a pécsi Tolbuhin úti iskola kisdobosainak vállalkozását. Iskolájuk előtt buszmegálló, kerítésük mentén pedig árok. Ennek megtisztítását és rendszeres tisztán tartását határozták el a csapat legkisebbjei. Remélik, a járókelők előbb-utóbb megszokják majd a megszépült várakozóhelyet, s ők is vigyáznak rá egy kicsit. Fáradságos munkájukhoz sikert kívánunk.

Saját buszra szállnak most már a várpalotai Zrínyi Ilona Úttörőcsapat pajtásai, ha őrsi vagy rajfoglalkozást tartanak. A csuklós autóbusz ugyanis az úttörőszobájuk, a helyi VOLÁN ajándéka.

Három kalap — húsvéti tojásokra (Mellékletünk leírása)
Első kalap a cilinder. Az A/1 a kalap oldala, A/2 a teteje, A/3 a karimája. A/1 pettyes nyelveire ragasszátok rá a tetejét, A/3 nyelvecskéit befelé hajtva A/1 belső oldalához tapasszátok. D a tojástartó, egyben a tojásfejek gallérja is. Erre kell felragasztani a fekete csokornyakkendőt .

A második kalap neve: zsirárdi. B/1, B/2, B/3 összeragasztása azonos a cilinderével.

A harmadik „biedermeier" nagykarimás kislánykalap. C/1-et körbehajtva a pettyes nyelveket ragasztózzátok be és tegyétek rá C/3-at, pettyeivel a kalap belseje felé. A C/2 nagy karimát gömbölyítve ragasszátok meg, a sok kis nyelvet pedig a C/1 alsó, virágos széléhez befelé ragasszátok. A karimán vágjátok fel a két kis fekete csíkot, ebbe fűzzetek vékony szalagot.

A mintarajzon jól látható ötletek szerint a keménytojásokra nektek kell az arcokat rárajzolnotok. A tojások különböző nagysága miatt nem árt, ha a kész kalapokat kissé ráragasztjátok a tojásokra.

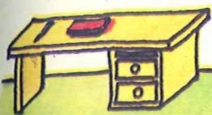
Locsolóknak kedves ajándék, de a húsvéti asztalterítéshez is alkalmas meglepetés a kalapos tojás a tányérok előtt.

Janicsák István

Szekerem

Szekerem, szekerem
lassan jár.
Kerekem nyikorog,
nagy a sár.
Paripám, paripám
táncot jár,
kerekes szekerem
hintó már.

Kedves Paprika! Képzeld, elkapott a takarító-őrület. Úgy kezdődött, hogy kitörött a ceruzám hegye. Kihegyeztem. Aztán rendbe tettem, kitisztítottam a tolltartómat. Aztán letöröltem az íróasztalomat. Aztán felporszívóztam a szobát. Aztán feltöröltem az előszobát.

Aztán lemostam a lépcsőt. Aztán lesöpörtem a járdát. Aztán a játszótéren találtam magam. Ott is összesöpörtem a papírokat. Már-már azon

törtem a fejemet, hogy fel kéne porszívózni a füvet, meg kéne mosni a homokot, és le kéne törülgetni a bokrokat, mert minden csupa por volt – de szerencsére esni kezdett. A zápor pár perc alatt tisztára mosta a játszóteret. Meg engem is... Üdvözöl egy csapzott Coffi

Coffikám, mi is takarítottunk Pocakkal. Azaz... nem is mi takarítottunk, hanem egy török basa. A basát mi csináltuk. Le kellett szednünk a pókhálókat a falakról. Ezért becsomagoltuk a partvist egy tiszta rongyba. Olyan lett, mint egy turbán. Akkor arcot készítettünk neki papírból, meg ruhát egy öreg fürdőköpenyből. Tollseprő lett a keze, azzal csiklandoztuk egymást. Szörnyű sokat nevettünk – de hidd el: a pókhálókat mind egy szálig leszedtük, és a port is alaposan letöröltük! Jó munka után jó pihenést kíván: Paprika és Pocak

Marék Veronika munkája

Postafiók 100

Kertészkedünk. Wágner Ildikó I. B oszt. tan. rajza Pomáz, 2. sz. Általános Isk.

Figyelem, figyelem! Nagy Judit (Kevermes, Jókai u. 88. 5744) levelét idézem, és kérem a segítségeteket!

„Őrsömnek és magamnak szeretnék levelezőtársat. Olyan barátot keresünk, akivel főleg az őrsi feladatokról, munkákról, ötletekről levelezhetnénk. Engem minden érdekel, ami jó. Ez biztosíték arra, hogy kitartó és szorgalmas leszek. Hatodik osztályba járok. Az őrsöm neve »Labda« és másodikos kisdobosok. Tehát elsősorban másodikos kisdobos őrsöt vezető pajtások ismeretségét keresem. Kevermes, a községünk szép, tiszta, virágos. Az emberek megbecsülik és óvják nálunk ezt a szép környezetet. Van egy szép parkunk. Ebben fenyők, juharok, meg gesztenyefák nőnek. Itt áll a felszabadulási emlékmű is. Közvetlenül a park mellett áll az egyik óvoda és a bölcsőde. A mi otthonunk a főutcán található. Szomszédunk a Seprűkötő üzem. Itt rengeteg seprű készül, és sokat szállítanak külföldre. Szembe velünk van az újtelepi iskola. Ide csak alsótagozatos nebulók járnak. Nincs messze a 2. számú óvoda. A kertben és a játszótéren sokat játszanak a kicsik. Értük és miértünk mindent megtesznek a felnőttek." Remélem, Jutka sok barátot szerez magának meg a másodikos „labdáknak"! Büszke lennék, ha kiderülne, hogy ezt a barátságot is mi hoztuk össze. Az i s-t azért írtam ide, mert következő levelünk arról szól, hogy született meg egy szép ismeretség a mi segítségünkkel, és hogyan vált barátsággá.

„Amikor másodikos koromban először szerepelt a nevem a KISDOBOS-ban — nagyon köszönöm most is még! —, írt nekem egy szovjet kislány. Azóta is folyamatosan levelezünk. Édesapja közgazdász, édesanyja tanítónő. Én csak Gyula bácsinak és Klári néninek hívom őket. Izabella a pajtásom nővére orvos szeretne lenni. Tavaly nyáron meglátogattak bennünket. Nagyon jól sikerült a két család találkozása! Olyan boldogok voltunk, hogy nemcsak levélben, hanem igazán, személyesen is találkozhattunk! És hogy nemcsak Katica, a szovjet kislány meg én, hanem mindkettőnk családja is megismerkedett! Sokfelé kirándultunk együttesen. Isti öcsém mindig Gyula bácsival játszott, és most is szinte naponta emlegeti. Névnapra, születésnapra ajándékokat készítünk nekik, és szép csomagban elküldjük. Nagy aztán az örömünk, amikor azt ők is viszonozzák!" **Baczakó Kati** 5b (Ercsi, Erkel u. 2. 2451).

Következő levelünket **Kasza Etelka** (Kenderes, Gárdonyi G. u. 19. 5331) írta:

„Úgy terveztük, hogy mi, a Rakéta őrs összejövetelünket kirándulással kötjük egybe. De hát, ember tervez — eső végez... Ugyanis megeredt az eső. Ezért vetélkedőt rendeztünk. Meghívtuk a rajunkban levő Repülő őrsöt, mert vetélkedni egymagunkban nehéz lett volna. Ők örömmel elfogadták a meghívást. Volt ott minden! Egy-egy pajtás az őrseinkből lufit fújt fel vezényszóra. Aztán egyik pohárból a másikba kellett áthordani a vizet. Volt olyan feladat, hogy szétdarabolt képet kellett időre összeállítani. Összesítve a pontjainkat a mi őrsünk lett az első, második pedig a »repülők«. Cukrot kaptunk. Azt se bántuk, hogy odakint zuhogott! A mi délutánunk így is jól sikerült. Elhatároztuk, hogy mindkét őrs együtt pótolja az elmaradt kirándulást!"

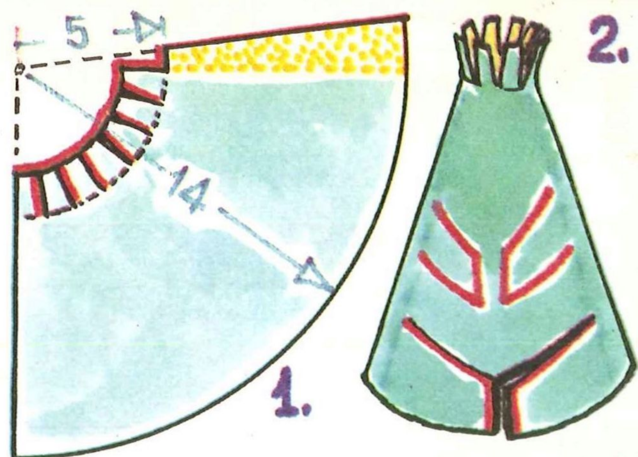
A Rakéta és a Repülő őrs ötletességéhez csak gratulálni tudok. Lám, nem nyafogtak a rossz idő és az elmaradt program miatt, hanem kitaláltak v a l a m i t, a közös vetélkedőt! Ezen a délutánon a két őrs barátsága mindenképp erősödött, és ez így van jól! Ezenkívül tulajdonképp ö t l e t p á l y á z a t u n kra is benevezhettek levelükkel, hiszen valamit másképp, nem a megszokott módon oldottak meg. Erről jut eszembe: júniusi lapunkban hirdetünk eredményt, s kiderül majd, kik nyerik őrsi könyvtárainkat. További ötleteiteket állandóan várjuk!

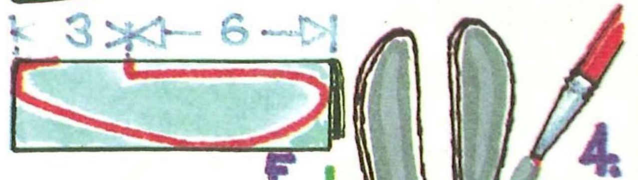
Ferkai Loránt: Nyuszik

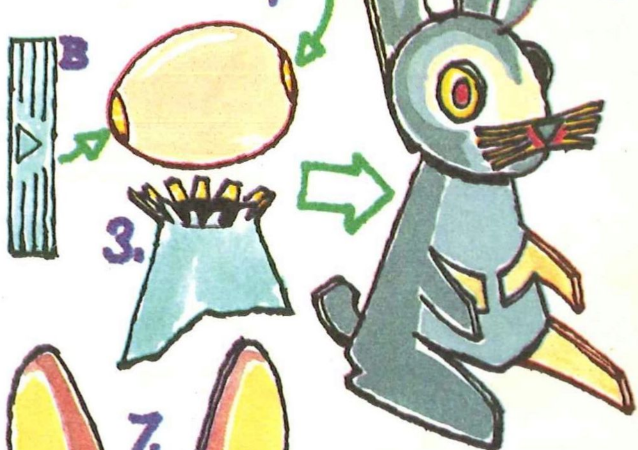
Rajzolj műszaki rajzlapra 14 cm-es sugárral egy negyed körnél kissé nagyobb körcikket (1.). Még egy 5 cm-es sugarú s egy még kisebb körívre is szükség lesz, hogy kivághasd az első nyuszi csonkakúp alakú testének lapját. Ragassz belőle csonkakúpot (2.), s vagdosd be felül. A ragasztónyelveket (3.) kend be ragasztóval és helyezd rá a nyuszi fejét alkotó tojást. Mivel a főtt tojás fejnek kicsit nehéz, jobb, ha kifújod a nyers tojást úgy, hogy két „csúcsán" tűvel szurkálj egy-egy lyukat, s az egyikbe belefújva pottyantsd a tojás belsejét egy bögrébe. A tojásfejű nyuszi szemeit, füleit (F) és bajuszát (B) szintén a rajzlapból készítsd el, s ragaszd a helyükre. A csonkakúp testen vágd ki a 2. ábra szerint előrajzolt mellső és hátsó lábakat, s hajtogasd azokat a kellő állásba (4.). Munkádat kifestéssel fejezd be. Húsvéti ajándéknak akárhányat készíthetsz belőle!

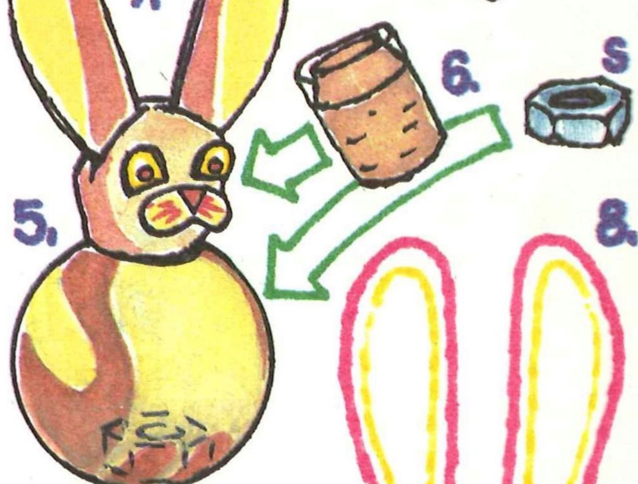
Másik nyuszink neve a „keljfeljancsi" mintájára lehet keljfel-nyuszi, mert ha félrebillented, azon nyomban visszabillen. Teste (5.) repedt, használhatatlan pingponglabda, amelyen körömollóval akkora környílást vágjál, hogy egy kellőképpen megfaragott borosüveg dugó (6.) éppen beleszorítható. Előbb azonban a nyíláson dobj be egy vastagon beragasztózott, borsónyi vas vagy kavics darabot. Ez lesz a súly (S), rajzunkon pl. egy csavaranya. Horgász-ólom még jobb. A súly biztosítja, hogy a nyuszi tényleg felálljon. A dugófejen hasított résekbe szoríts papírfüleket (7.), a szemét, orrát, bajszát papírból ragaszd fel.

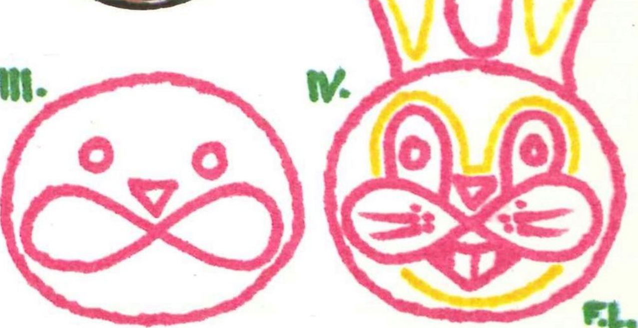
A 8. ábrán négy ütemben rajzolható nyuszit látsz; színessel, filctollal, golyóssal rajzolhatod. Ha testet, lábakat, farkat is rajzolsz hozzá, húsvétra megajándékozhatod vele barátaidat, rokonaidat.

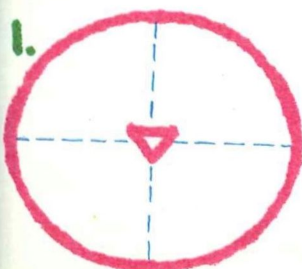

8 Áprilisi fejtörő

Képrejtvények

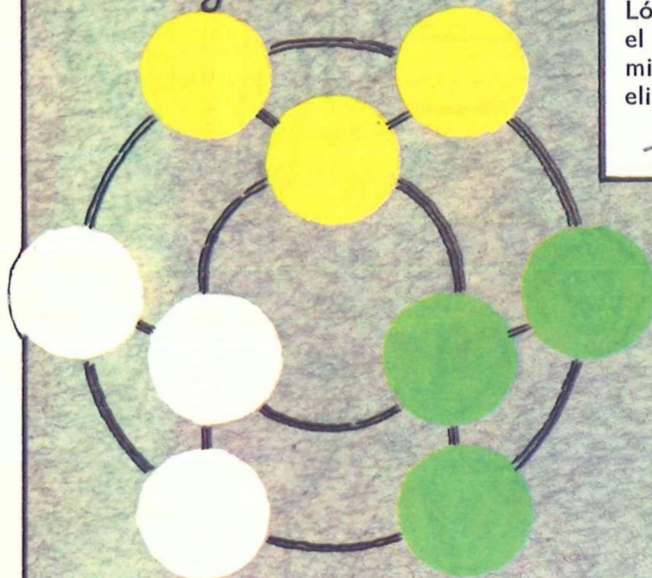

Lóugrás

B	D	L
O		S
O	O	N
I	R	Ő
J		S
Á	D	Á

Lóugrás szerint olvassátok el a két egymásutáni szót, mindig a megjelölt betűtől elindulva.

Rakosgató

Az 1—9-ig terjedő számokat írjátok be a körökbe úgy, hogy
a) a külső körökbe írt számok összege kétszerese legyen a belső körökbe kerülők összegének,
b) a belső körökbe három egymásutáni szám kerüljön,
c) az egyenesekkel összekötött 3-3 körbe kerülő számok összege egyenlő legyen.

Bűvészet

Az asztalon három gyufa fekszik, egy negyedik rajtuk keresztben fekszik. Hogyan lehet ezt a negyedik gyufát a másik három alá tenni, ha az asztalon fekvő három gyufához semmivel nem szabad hozzányúlni?

Keresztrejtvény

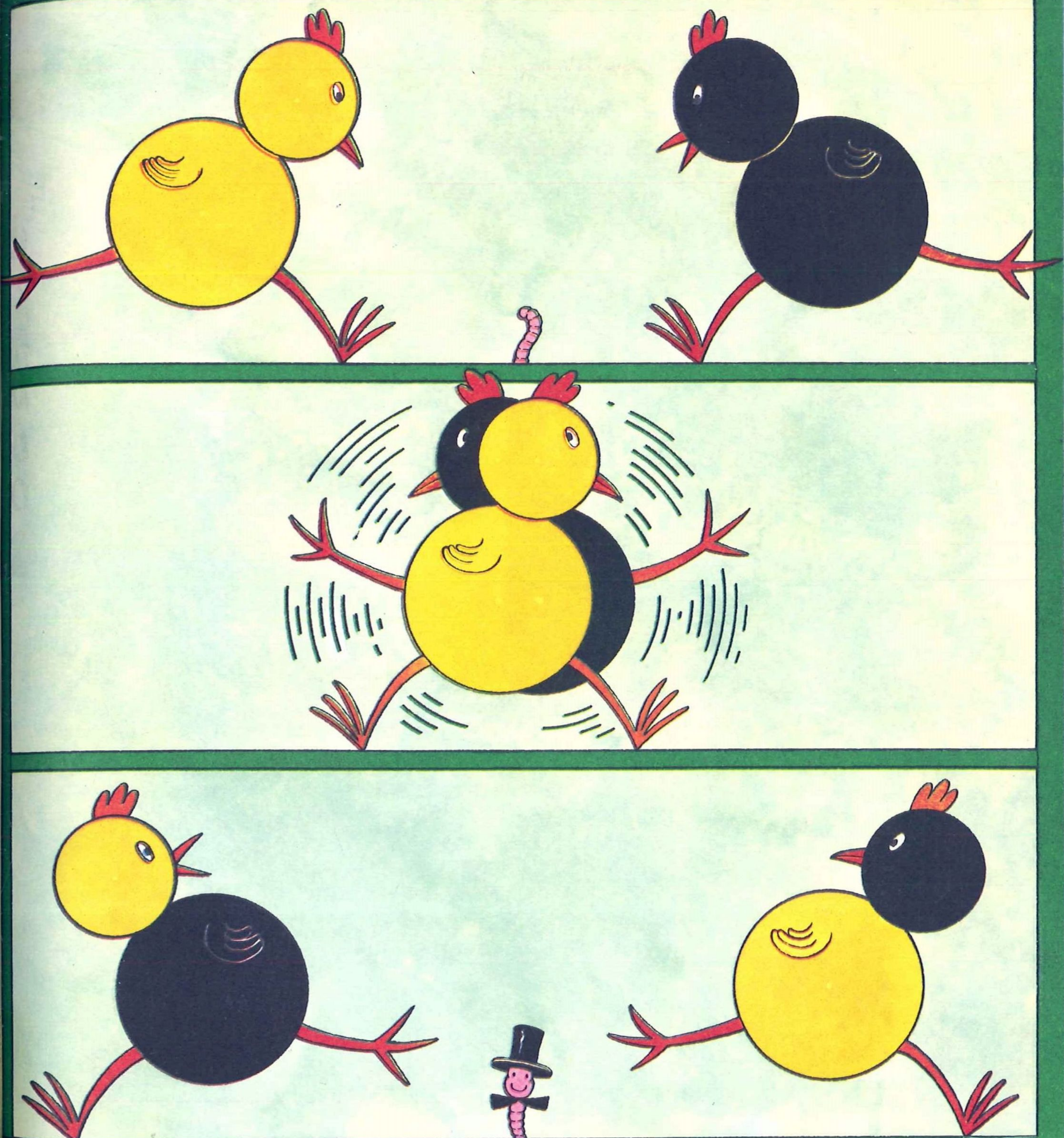
1		2	3	4	5	6	7		8
	■	9						■	
10	11		■	12		■	13	14	
15		■	16				■	17	
18		19	■	20		■	21		
■	22								■

Vízszintes: 1. Ilyen az áprilisi időjárás. 9. Mindössze. 10. Méhek lakása. 12. Ragaszkodó. 13. Ilona becézve. 15. Fordított személynévmás. 16. Nem város. 17. Seb mássalhangzói. 18. Szám. 20. Tiltószó. 21. Oroszlán név. 22. Nem igaz.

Függőleges: 1. Nem hall. 2. Fecske része. 3. Azonos betűk. 4. Leeső. 5. Ház (ék. hiba). 6. LÁ. 7. A száj része, fordítva. 8. Ruhát készít. 11. Nézeteltérés, fordítva. 14. Eltulajdonít. 19. Majdnem zab. 21. Énekhang.

A keresztrejtvényből csak a **vízszintes 1., 22., függőleges 5., 8.** megfejtését írjátok meg.

Figyelem: Ezt a megfejtést is a fenti sarokban levő számmal együtt csak májusban küldjétek el címünkre.

Vida Győző rajza

kisdobos

A Magyar Úttörők Szövetségének gyermeklapja XXX. évf. 4. sz.
Szerkesztő: Kelemen Sándor
Levélcím: Kisdobos szerkesztősége, 1502 Budapest, Postafiók 100. Telefon: 660-162
Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: dr. Petrus György
Kiadóhivatal: 1374 Budapest VI., Révay u. 16. Telefon: 116-660. Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben
és a Posta Központi Hírlapirodánál (KHI) 1900 Budapest V., József nádor tér 1., közvetlenül
vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámlára.
Megjelenik évenként tíz alkalommal.
Előfizetési díj 1 évre 55,— Ft, I. félévre 33,— Ft, II. félévre 22,— Ft, negyedéves előfizetés nincs.
Készült a Kossuth Nyomdában. 81.0089. Felelős vezető: Bede István vezérigazgató
INDEX: 25 442
HU ISSN 0450-3287
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
A címoldal **Szabó Árpád, Stefán László, Zsebő Zsolt** 4. oszt. tanulók munkája,
Budapest, Váradi úti Általános Iskola
A hátsó címoldal **Görög Júlia** munkája

Ára: 3,50 Ft

PRÁGA

CSEHSZLOVÁKIA

POZSONY